

Η ΠΟΙΝΗ ΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἐν τῇ ἐπετηρίδι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος ἐδημοσίευσε μακρὰν μελέτην περὶ τῆς ποινῆς τῆς ἐκπτώσεως τῶν ἐπισκόπων ἐκ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν μελέτην ταύτην προήχθη ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ *τινων* ὡς μὴ ὑπάρχουσα ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ ἐκκλησίᾳ. Καταβάλλει δὲ πᾶσαν προσπάθειαν νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπάρχει καὶ βεβαιούται ὑπὸ τῶν κανονικῶν διατάξεων, οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς πράξεως αὐτῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἀποδέχεται μὲν, ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς ἐν ταῖς κανονικαῖς διατάξεσιν, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ μίαν ποινὴν μετριωτέραν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐπισκόπων ἀντὶ τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν, τῆς καθαιρέσεως.

Καὶ εἰς τοῦτο καταγίνεται μετὰ πολλοῦ ἀληθῶς κόπου οὐχὶ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς ποινῆς ταύτης ἀλλὰ νὰ δημιουργήσῃ ποινὴν μὴ ὑπάρχουσαν.

Ὅτι ἡ ἐκπτώσις οὐδαμοῦ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἀναφέρεται εἶναι ἀναντίρρητον. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ δεδικαιολογημένος εἶνε ὁ διίσχυρισμός *τινων*, ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη εἶνε ἄγνωστος καὶ ἐπομένως ἀνύπαρκτος. Ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ἵνα ὑποστηρίξῃ τὴν ἄποψίν του ἀρῆται ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ ἐπαρχιακὴν Σύνοδον καὶ ἀποφαίνεται κατηγορηματικῶς, ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη κατεδίκασε τὸν δι' ἀπραγμοσύνην παραιτησάμενον τὴν ἐπισκοπὴν Εὐστάθιον, εἰς καθαιρέσιν καὶ ὅτι ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος ἐπεικεῖα χρωμένη ἐτροποποίησε τὴν καθαιρετικὴν ταύτην ἀπόφασιν καὶ κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς ἔπτωσιν.

Ἴδωμεν λοιπόν, ἂν ὄντως τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Ἀλιβιζᾶτου ἔχουσι βᾶσιν τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου Ἐν ταύτῃ ἐκτίθεται, ὅτι «... ἐπειδὴ (ὁ Εὐστάθιος) προσῆλθε κλαίων, οὐ περὶ τῆς πόλεως, οὐδὲ τῆς Ἐκκλησίας φιλονικῶν τῷ μνημονευθέντι Θεοσεβεστάτῳ

Ἐπισκόπῳ Θεοδώρῳ (χειροτονηθέντι ἀντ' αὐτοῦ), ἐξαιτῶν δὲ τέως τὴν τοῦ Ἐπισκόπου τιμὴν καὶ κλησιν (ὡς παραιτησάμενος καὶ οὐχὶ ὡς καθαιρεθεὶς) συνηλγήσαμεν ἅπαντες τῷ πρεσβύτῃ καὶ κοινὸν εἶνε λογισάμενοι τὸ αὐτοῦ δάκρυον ἐσπεύδομεν μαθεῖν, *εἰ καθαίρειν ἔννομον ὑπομεμένηκεν ὁ μνημονευθεὶς....*». Ἐχομεν λοιπὸν ἐκ τούτων ἐν ὄψει τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, δι' ἣν ἀνηνέχθη ὁ Εὐστάθιος εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον, ἐὰν δηλ. οὗτος κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ Συνόδου εἰς νόμιμον καθάρισιν. Καὶ εἶτα ἐπάγεται ἡ Σύνοδος. «Καὶ δὴ ἐμάθομεν (λέγουσιν οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου) πεπράχθαι μὲν τοιοῦτον οὐδέν, γενέθαι δὲ μᾶλλον τῷ μνημονευθέντι ἀντὶ ἐγκλήματος τὴν παραίτησιν». Σαφῶς ἄρα ἀποφαίνεται ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος, ὅτι οὔτε ἐγκλημα ἐγένετο ἐπαγόμενον καθάρισιν καὶ συνεπῶς οὔτε καθάρισις ἔλαβε χώραν, «ἀλλ' ἠλέησεν ἡ Σύνοδος τὸν πρεσβύτην καὶ ὥρισε δίχα πάσης ἀντιλογίας ἔχειν αὐτὸν τό τε τῆς Ἐπισκοπῆς ὄνομα καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν κοινωνίαν,» ὁ δὲ Βαλσαμών, τοῦ ὁποίου ἐπικουρικῶς τὴν ἐρμηνείαν ἐπικαλεῖται ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, λέγει· «ἐδισωπήθη ἡ Σύνοδος καὶ ὥρισε διὰ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ Σύνοδον ἀποσταλείσης, ἐλέους ἀξιωθῆναι τὸν γέροντα· καὶ τὸν μὲν ἐν Παμφυλίᾳ χειροτονηθέντα Ἐπίσκοπον, Θεόδωρον πάλιν εἶνε ἐπίσκοπον, τὸν δὲ Εὐστάθιον, ὡς μὴ καθαιρεθέντα ἀλλὰ δι' ἀπραγμοσύνην παραιτησάμενον ἔχειν κατ' οἰκονομία λόγον, ἃ ἐζήτησεν, ἦγουν ὄνομα καὶ τιμὴν Ἐπισκόπου». Ἐκ τούτων εἶνε κατάδηλον, ὅτι ὁ Εὐστάθιος οὔτε καθηρέθη ὑπὸ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ Συνόδου καὶ κατ' ἀκολουθίαν οὐδεὶς λόγος περὶ μετριάσεως τῆς ποινῆς αὐτοῦ εἰς ἐκπτώσιν ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου.

Τὰ κείμενα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀφίνουσι, τὰ δὲ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Ἀλιβιζᾶτου κατέπεσον ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐκπτώσεως, τῆς ὁποίας οὐδὲ ἴχνος παρατηρεῖται ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου.

Ὅτι δὲ ὁ Εὐστάθιος προσῆλθεν εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον κλαίων οὐχὶ νὰ ζητήσῃ ὡς καταδικασθεὶς εἰς ἀναθεώρησιν τῆς κατ' αὐτοῦ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μόνον ὡς παραιτησάμενος τὴν ἐπισκοπὴν ἐζήτησεν ἔλεος, νὰ ἔχῃ δηλ. ὄνομα καὶ τιμὴν Ἐπισκόπου, εἶνε φανερὸν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, διότι παραιτηθεὶς τὴν ἐπισκοπὴν ἀπώλεσε πάντα τὰ εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα προσαρμοζόμενα δικαιώματα. Ἡ δὲ ἐν Παμφυλίᾳ Σύνοδος οὐδὲν εἶχε πλέον νὰ ἀφαιρέσῃ τι παρ' αὐτοῦ, καθαιροῦσα αὐτόν.

Ὅτι δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος δὲν ἐθέσπισε τὴν ποινὴν τῆς ἐκπτώ-

σεως ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ κατόπιν Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι τὴν ἠγνόησαν ἀπολύτως. Διότι ἄλλως θὰ ἐλάβανον ἀφορμὴν ἐξ αὐτῆς νὰ περιλάβωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν τεθέντας κανόνας, ἰδίως δὲ ἢ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος ἣτις συμπεριέλαβε πάσας τὰς τῶν προηγουμένων Συνόδων καὶ τῶν Ἀποστόλων κανονικὰς διατάξεις εἴτε καὶ αὐτολεξεὶ εἴτε καὶ συνοπτικῶς εἴτε καὶ ἐκτενέστερον.

Εἶναι τολμηρὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἐκ τοσούτου ἀριθμοῦ ἐπισκόπων, οἵτινες παρήλασαν πρὸ τεσσάρων Οἰκουμ. Συνόδων, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθη νὰ εἰσηγηθῇ καὶ τὴν ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως, ἢ ὁποῖα ἄλλως τε ἀφεώρα αὐτοὺς τούτους τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἐθέσπιζον τὴν τῆς καθαιρέσεως, ἢ καὶ τὴν τῆς ἰσοβίου ἀργίας καὶ νὰ θεσπίσωσιν οὕτως ποινὴν ἠπιωτέραν τὴν τῆς ἐκπτώσεως χάριν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος. Δὲν ἐσκέφθησαν λέγομεν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου, καθ' ἣν δῆθεν, κατὰ τὴν γνώμην πάντοτε τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου, προβλέπεται τοιαύτη ποινὴ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τροποποιήσωσιν ἢ ἀναιρέσωσιν ταύτην. Καὶ τοῦτο δὲ διότι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου δὲν ἐθεωρήθη οὔτε ὡς κανὼν, ὥστε νὰ ἰσχύη καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὄχι πλέον ὡς πρὸς τὴν ἔκπτωσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς πρὸς τὴν παραίτησιν τοῦ Ἐπισκόπου. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐγένετο ἀπλῶς οἰκονομία καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸν Εὐστάθιον, εἰς ὃν ἐδόθη ἡ τιμὴ καὶ ὄνομα Ἐπισκόπου, ὡς ὁ Ζωναρᾶς παρατηρεῖ λέγων «ὡς καὶ ἡ γραφὴ δὲ τῆς ὀρθείσης ἐπιστολῆς δείκνυσιν, ὡς οἰκονομία τὸ πᾶν ἦν διὰ τὴν μικροψυχίαν τοῦ Εὐσταθίου καὶ τὸ τῆς λύπης σφοδρὸν..... ὠκονόμησαν (οἱ πατέρες τῆς Συνόδου) ὅσα καὶ ὠκονόμησαν, ἀλλ' οὐχ' ὡς τυποῦντες ταῦτα καὶ οὕτως γίνεσθαι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς διαταττόμενοι». Καὶ ὁ Βαλσαμὼν δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις προστίθισιν· «ὥστε τὸ διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς οἰκονομηθὲν οὐκ ἔστι καθολικόν».

Καὶ εἰς ἐπισφράγισιν τούτων ἔρχεται ὁ Στ' Κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, καθ' ὃν ἡ χειροτονία εἶνε ἀναποσπάστως ἠνωμέν μετὰ τῆς Ἐπισκοπῆς, πόλεως κ.λ.π. καὶ ὁρίζει «μηδένα ἀπολελυμένως χειροτονεῖσθαι μήτε πρεσβύτερον μήτε διάκονον μήτε ὅλως τινα τῶν τῷ ἐκκλησιαστικῷ τάγματι, εἰμὴ εἰδικῶς ἐν Ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κόμης, ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ ὁ χειροτονοῦμενος ἐπικηρύττειτο ..», «ὥσπερ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς χειροτονοῦνται εἰς τὴν δε ἢ τὴν δε τὴν Ἐκκλησίαν», κατὰ Βαλσαμῶνα.

Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νὰ θεσπισθῇ μεταγενεστέρα διάταξις διά-

φορος καὶ ἀντικειμένη εἰς τὸν κανόνα τοῦτον, διότι διὰ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ ἐπισκόπου ἐκ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου, οὗτος θὰ ἦτο ἀπολελυμένος ἔχων μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην, ἀλλ' οὐδαμοῦ δυνάμενος νὰ ἐξασκῇ ταύτην, ἐπίσης ὡς καὶ ὁ π. κραιτούμενος τὴν ἐπισκοπὴν οὐδαμοῦ δυνάμενος νὰ ἐξασκῇ ἐπισκοπικὰ δικαιώματα καὶ ἱερουργῇ κ.λ.π. ὡς ὀρθῶς παρατηροῦσιν οἱ ἐρμηνευταὶ Ζωναρᾶς καὶ Βαλσαμῶν καὶ ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ἀποδέχεται λέγων «κατ' ἀκριβολογίαν καὶ παρὰ τὴν κρατήσασαν ἐν τούτῳ πράξιν τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἄνευ σοβαρᾶς καὶ ἀπολύτως δεδικαιολογημένης αἰτίας παραίτησις τοῦ ἐπισκόπου ἀπαγορεύεται καὶ τιμωρεῖται». Ἀπαγορεύεται ἄρα κανονικῶς ἡ παραίτησις, ἀπαγορεύεται καὶ ἡ ἐκπτώσις, διότι ὅ,τε παραιτούμενος καὶ ὁ ἐκπιπτὸς θὰ εἶνε ἀπολελυμένοι.

Ὅτι δὲ καὶ εἰς τοὺς Νόμους Σ' καὶ ΣΑ' τοῦ 1852 καὶ εἰς τὸν τελευταῖον Νόμον δὲν ἀνεγράφη ἡ ποινὴ τῆς ἐκπτώσεως, δὲν ἦτο παρὰσιώπησις τυχαία, ὡς ὑποθέτει ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, ἀλλὰ σκόπιμος καὶ σύμφωνος πρὸς τὰς κανονικὰς διατάξεις, διότι κατ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ δικαστικῇ ἀποφάσει ἀναποφεύκτως καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος αὐτῆς πρέπει νὰ παρατίθεται καὶ ὁ Κανὼν ὁ ὀρίζων τὴν ποινὴν. Τοιοῦτος ὁμοῦς κανὼν δὲν ὑπάρχει.

Ἴδωμεν καὶ τοὺς Συγγραφεῖς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, τοὺς ὁποίους ἐπικαλεῖται ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, πῶς ἀποφαινόνται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἐν τῷ ἡμ. Ἐκκλησ. Δικαίῳ ἐν σελίδι 189, ἐνθα παραπέμπει ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, ἡμεῖς ἐκτίθεμεν οὐχὶ ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἐν τῇ πράξει τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου Κων]λεως χρησιμοποίησιν τῆς παύσεως καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς χρησιμοποιεῖται ἡ παῦσις Πατριαρχῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων. Οἱ λόγοι ὁμοῦς οὔτοι οὔτε ἀποχρόντως δεδικαιολογημένοι εἶνε οὔτε κανονικοί. Τὴν γνώμην ἡμῶν λέγομεν ἐν τῷ οἰκείῳ τμήματι (ἡμετ. Ἐκκλ. Δίκ. σελίς 414) ἐνθα ἐκτίθενται αἱ διάφοροι ποιναί, ὡς καὶ ἡ παῦσις ὡς τοιαύτη, καὶ σημειοῦμεν ὅτι «δὲν δύναται νὰ νοηθῇ κληρικὸς ἔχων τὴν Ἱερωσύνην ἄνευ θέσεως, τοῦθ' ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς Ἱερωσύνης». Ὡστε ἀδίκως κατηγορεῖ ἡμᾶς ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, ὅτι δεχόμεθα τὴν παῦσιν ἢ καὶ τὴν ἐκπτωσιν τοῦ Ἐπισκόπου.

Ὁ δὲ Ἄ. Χριστοδούλου καίτοι ποιεῖται λόγον περὶ ἰσοβίου ἀργίας καθαιρέσεως (ἐκκλ. Δ. Α. Χ. σελίς 385 ἐνθα καὶ παραπέμπει ὁ κ. Ἀλι-

βιζᾶτος), περὶ παύσεως ὅμως ἢ ἐκπτώσεως οὐδὲ λέξιν ἀπολύτως λέγει. Ἐκτὸς ἂν τὰ παραλειπόμενα εὐκόλως ἐννοοῦνται!!!.

Ὁ δὲ Μίλας, ὅστις ἀναφέρει τὴν ἰσόβιον παῦσιν ὡς ποινὴν παραπέμπει εἰς κανόνα προβλέποντα προᾶξιν ἐπαγομένην καθάρσεων, οὐχὶ δὲ παῦσιν ἢ ἐκπτώσιν. Ὁ κανὼν εἶναι ὁ 16 τῆς ΑΒ' Συνόδου ἐν ᾧ ὁ λόγος περὶ ἐπισκόπου ἐγκαταλείποντος τὴν ἰδίαν ἐπισκοπὴν καὶ διὰ τοῦτο καθαιρεῖται. Τοιαῦτα ἐξαγόμενα ἐκ κανόνων καὶ διατυπώσεις ποινῶν ἀνυπάρκτων εἶνε ἀκατανόητοι! ὁ δὲ κ. Ἀλιβιζᾶτος δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναφέρῃ ταῦτα εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματός του.

Ὅπως ἄστοχος εἶνε ἡ προσφυγὴ τοῦ κ. Ἀλιβιζᾶτου εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Δυτικῆς, ἐνθα ἄλλως κανονίζονται τὰ τῆς χειροτονίας καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν Ἐπισκόπων. Ἐκεῖ ἐπιτρέπεται ἡ χειροτονία καὶ ἄνευ θέσεως, εἰς ἣν διορίζεται ὁ χειροτονηθεὶς κατόπιν δι' ἰδιαιτέρας ἀποφάσεως τοῦ Πάπα. Ἐκεῖ δὲν θεωρεῖται ἡ Ἱερωσύνη συνδεδεμένη μετὰ τῆς θέσεως, ἐπομένως καὶ ὁ χειροτονημένος ἄνευ θέσεως, καὶ ὁ παύομενος καὶ ὁ ἐκπίπτων δὲν θεωρεῖται ἀπολελυμένος, ὡς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ προᾶξις τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας παραδείγματα προσάγει ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, ὅσον μακροχρόνιος καὶ ἂν εἶνε καὶ ἐχρησιμοποίηθη δὲν δύναται νὰ ἀνατρέψῃ τὴν κανονικὴν βᾶσιν τὴν ὑπὸ τῶν Οἰκουμ. Συνόδων τεθεῖσαν. Καὶ ὅπως ἡ παραίτησις ἐπισκόπου εἶνε ἀντικανονικὴ (ἐκτὸς ἐὰν συντρέχωσι λόγοι, οὓς οἱ Ἱεροὶ κανόνες ὁρίζουσι), καίτοι ἐγένετο χρῆσις αὐτῆς, οὕτω ἢ ἐκπτώσις καὶ ἢ παῦσις εἶνε ἀντικανονικὴ. Ἡμεῖς εἴπομεν, (ἴδε ἡμ. Ἐκκλ. Δ. σελ. 189) ὅτι αἱ παραιτήσεις καὶ παύσεις τῶν Πατριαρχῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ἐν τῷ κλίματι τοῦ Πατριαρχείου Κων]πόλεως εἶνε συχναί, ἀλλ' οἱ λόγοι οἱ προκαλοῦντες αὐτοὺς δὲν εἶναι κανονικοί, ἀλλ' ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων καὶ τῆς ἐν γένει ἀνωμάλου καταστάσεως τοῦ ἐν Τουρκίᾳ ἔθνους ἡμῶν.

Παραδείγματα ποινῆς ἐκπτώσεως ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ἀναφέρει τοὺς τρεῖς σιμωνιακοὺς Ἀρχιερεῖς ἦτοι τὸν Πατρῶν Ἀβέρκιον, τὸν Κεφαλληνίας Σπυρίδονα, τὸν Μεσσηνίας Στέφανον, ὅτι «τούτους ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκήρυξεν ἐκπτώτους τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτῶν θρόνων καὶ παρέμειναν οὗτοι ἐκπτώτοι μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῶν». Στιγνίζεται δὲ λέγων ταῦτα ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τῶν φυλασσομένων ἐν τῷ ἀρχεῖφ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τοῖς ἐγγράφοις ὁμῶς τούτοις οὐδὲ κἄν λέξις ἀναφέρεται περὶ ἐκπτώσεως. Παραθέτομεν ταῦτα καὶ ἡμεῖς. Καὶ ἡ μὲν σχετικὴ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ 1877 ἔχει οὕτως.

«...ἐπειδὴ οἱ εἰρημένοι ἐπίσκοποι, Πατρῶν Ἀβέρκιος, Κεφαλληνίας Σπυρίδων, καὶ Μεσσηνίας Στέφανος, ὑπέβαλον παραίτησιν ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου οἰκειοθελῶς ....» «κηρύττει μὲν τοὺς ἀρχιεπισκόπους Πατρῶν καὶ Ἡλείας Ἀβέρκιον, Μεσσηνίας Στέφανον καὶ Κεφαλληνίας Σπυρίδωνα ἐνόχους τῇ σιμωνίᾳ, λόγῳ ὁμῶς ὑπερτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἐπιεικίας φερομένη θεωρεῖ ἐπαρκῆ, ἣν οἱ εἰρημένοι ὑπέστησαν ποινὴν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1876 ἕως σήμερον ἀργίας μετὰ τῆς νῦν ἐπιφερομένης διὰ τῆς στέρησεως τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν, ἀπαλλάσσει αὐτοὺς πάσης ἄλλης τοῦ λοιποῦ ποινῆς, ἐφ' ᾧ κατεδικάσθησαν διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1876 καὶ ὑπ' ἀριθ. 18 τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου ἀποφάσεως...» Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην ἡ Σύνοδος ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν διὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἐγγράφου ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1877.

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν

Γνωστοποιεῖ αὐτῷ, ὅτι οἱ τρεῖς ὑπὸ τὴν δίκην ἀρχιεπίσκοποι Πατρῶν καὶ Ἡλείας Ἀβέρκιος, Μεσσηνίας Στέφανος, καὶ Κεφαλληνίας Σπυρίδων, πρὶν ἢ Σύνοδος ἐπιλάβηται τῆς ἐκ νέου ἐξετάσεως τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτοὺς ἐνοχῆς τοῦ δεκασμοῦ ὑπέβαλον αὐτῇ ἐγγράφως τὴν ἀπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἐκουσίως παραίτησιν αὐτῶν.

Ἡ Σύνοδος ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν ἐπιστολὴν τῆς Γ' Οἴκουμ. Συνόδου πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον ἀπεδέξατο ταύτας, ἅς διαβιβάζει ἐγκλείστως ὧδε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον.»

Διὰ Β. Δ. δὲ τῆς 9 Ἰανουαρίου 1878 ἐγκρίνεται ἡ ἀποδοχὴ τῆς παραιτήσεως αὐτῶν καὶ διὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἐγγράφου τὸ Ὑπουργεῖον γνωρίζει πρὸς τὴν Σύνοδον τὰ τῶν ἀποδοχῶν τῶν παραιτηθέντων.

26 Μαΐου 1879

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

«Εἰς ἀπάντησιν τοῦ Συνοδικοῦ ἐγγράφου 23 λήγοντος μηνὸς γνωστοποιούμεν, ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὸ εἰς τοὺς τρεῖς ΠΑΡΑΙΤΗΘΕΝΤΑΣ ἀρχιερεῖς ὀρισθὲν διὰ νόμου χορήγημα (ὠρίσθη διὰ νόμου εἰς 300 δραχ. κατὰ μῆνα, διότι ἡ περίθαλψις

τῶν παραιτουμένων ἢ ἀνικάνων ἦτο 200 δραχ.) θέλει πληρώνεσθαι εἰς ἕκαστον αὐτῶν δι' ἐντάλματος τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἑπισημοῦ.

Ὁ Ἐπισημὸς

Τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ λοιπὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποκείμενα ἔγγραφα μαρτυροῦσι σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως περὶ ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΩΣ τῶν εἰρημένων ἀρχιερέων καὶ μόνον περὶ παραιτήσεως περὶ καταδίκης αὐτῶν εἰς ἔκπτωσιν οὐδεὶς ἀπολύτως γίνεται λόγος. Δὲν ἐφантаζόμεθα ὅτι ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ἤθελε παραμορφώσει τὰ σαφῶς ὁμιλοῦντα ἔγγραφα.

Τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως τῶν τριῶν ἀρχιερέων ἡμεῖς καὶ πρὶν ἢ ἴδωμεν τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Συνόδου ἐγινώσκουμεν καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἐν ὀλίγοις οὕτως. Ἀφοῦ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀρχιερεῖς κατεδικάσθησαν τότε μετὰ τῶν Ἐπισημῶν ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου, ἔμελλον νὰ δικασθῶσι καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς καθαίρεσιν. Ἦτο σφοδρὰ ἐπαίτησις τῆς κοινῆς γνώμης. Κατωρθώθη ὁμως διὰ παρακλήσεως αὐτῶν καὶ μεσολαβήσεως ἰσχυρῶν παραγόντων νὰ καμφθῇ ἢ τότε Σύνοδος τοῦ 1876 καὶ νὰ καταδικάσῃ αὐτοὺς εἰς τριετὴ ἀργίαν. Ἡ τοιαύτη ὁμως ἐπεικὴς ἀπόφασις τῆς Συνόδου ἐξηγήσθη ἔτι μᾶλλον τὴν κοινὴν γνώμην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Β. Ἐπίτροπος δὲν ὑπέγραψε τὴν ἀπόφασιν καὶ οὕτως ἐματαιώθη αὕτη. Ἡ ἐπομένη ὁμως Σύνοδος τοῦ 1877 ἦτο ἄκαμπτος καὶ ἔμελλεν ἀναποφεύκτως νὰ καταδικάσῃ αὐτοὺς εἰς καθαίρεσιν. Ἄλλη διέξοδος δὲν ὑπῆρχεν, εἰμὴ μόνον ἡ παραίτησις, ἣν κατὰ συμβουλήν τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφερομένων ὑπέβαλον, οἱ ὑπόδικοι ἀρχιερεῖς εἰς τὴν Σύνοδον πρὶν ἐπιληφθῆν αὕτη τῆς δίκης. Ἡ δὲ Σύνοδος ἠρκέσθη νὰ ἀποδεχθῇ ἐπεικῶς τὴν παραίτησιν, καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἄνευ δίκης καὶ καταδίκης αὐτῶν εἴτε εἰς καθαίρεσιν εἴτε καὶ εἰς ἔκπτωσιν.

Καλὸν θὰ ἦτο νὰ μὴ ἀνέφερον ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος ὡς προᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔστω καὶ φαινομενικῶς νόμιμον τὴν ἀπόφασιν τοῦ παρανόμως καὶ ἀντικανονικῶς συγκροτηθέντος εἰδικοῦ ἐκείνου δικαστηρίου, τοῦ καταδικάσαντος ἡμᾶς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχιερεῖς εἰς ἔκπτωσιν. Ἐδημοσιεύθησαν τὰ δέοντα τότε, ἢ δὲ ἐπανάληψις αὐτῶν καὶ ἄσκοπος καὶ ἀνιαρὰ εἶνε, δι' ὃ καὶ ἡμεῖς θέτομεν φυλακὴν τῷ στόματι μας καὶ τέλος εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα.